

Stane Granda:
Slovenija - pogled
na njeno zgodovino
 Ljubljana: Urad vlade za
 komuniciranje, 2008.
 272 str.

“Zaman me iščete, Slovenijo, do leta 1918, na zemljepisnih, zgodovinskih in na upravnih zemljevidih. Predstavljam ozemlje, ki ga naseljujejo Slovenci, poleg Čehov najbolj zahodni evropski Slovani.”

Tako začne pripoved o Sloveniji in njeni zgodovini zgodovinar Stane Granda v knjigi *Slovenija - pogled na njeno zgodovino*, ki jo je ob koncu predsedovanja Slovenije Evropski uniji izdal Urad vlade za komuniciranje. Zakaj so jo izdali ob koncu in ne ob začetku predsedovanja, ni jasno. Morda se je izkazalo v teh šestih mesecih, da tujci (o nas samih raje ne govorim) Slovenijo slabo poznajo, da pa jih je s svojimi lepotami tako očarala, da so vedno znova in znova vpraševali tiste, s katerimi so se srečevali, “Slovenija, od kod lepote tvoje?”. Še večje začudenje je verjetno rojevalo dejstvo, da smo tu že stoletja, pa nas kljub mogočnim gospodarjem ni odneslo v pozabo. Še več. Stoletni sen naših prednikov smo pred dvajsetimi leti uresničili v samostojni državi.

Knjiga, ki ima malo manj kot 300 strani v simpatičnem formatu, od pradavnine preko antike ter srednjega veka, preko

reformacije in protireformacije, programa Zedinjene Slovenije ter prve slovenske države v strnjeni obliki odkriva našo preteklost. Kratko se avtor ustavi ob vsakem obdobju, pri tem pa ne niza samo zgodovinskih podatkov, temveč tudi postavlja zanimive pridobitve posameznega obdobja. Z nekaterimi posrečenimi naslovi knjiga samo pridobi na svoji privlačnosti. Da jih omenim samo nekaj: “Govorilo se je slovensko, zapisovalo nemško in italijansko”, “Napredka ni konec, le drugačen je”, “Pod francosko trikoloro”, “Osvobojevali, vendar ne svobodni”.

Poleg teksta je knjiga tudi bogato založena s slikovnim gradivom, ki dopolnjuje pisano besedo o nekem času. Tako lahko vidimo, kakšna je bila meščanska hiša na Ptuj konec 13. stoletja, na dunajskem platu iz leta 1515 preberemo prve slovenske besede, pokukamo v notranjost ljubljanske semeniške knjižnice, ki, kot pravi avtor, še danes “tako po številu kakor po arhitekturi žanje veliko občudovanje”, preko panjske končnice spremljamo vojno s Francozi, občudujemo iznajdbe slovenskega genija Janeza Puha, pa tudi najdemo sliko velikega zdravilca p. Ašiča. Vsekakor prav slike naredijo knjigo še bolj privlačno in bolj dostopno tudi tistim, ki drugače stežka sežejo po kakšni zgodovinski literaturi. Pri pregledu slik je morda še posebej zanimivo to, da se Stane Gran-

da ni izognil slikam, vzetim s področja vere in cerkvene zgodovine, kar nam da očitno vedeti, da se zaveda vloge in pomena, ki jo je imela vera ter Katoliška cerkev na slovenskih tleh v preteklosti, ter da pri taki izbiri nima nobenih “strokovnih” zadržkov, kar je mogoče velikokrat opaziti pri drugih knjigah s področja zgodovine.

Pri tem je seveda treba takoj dodati, da bi si napačno ne predstavljali, da ta knjiga ni zastavljena kot znanstvena publikacija v smislu dolgih in podrobnih opisovanjih posameznih obdobji. Gre za hiter in bežen, pa vendar dovolj precizen in zgovoren pregled tisočletne zgodovine našega naroda, namenjen tistim, ki se z njegovo zgodovino srečujejo prvič ali pa imajo do zgodovine, morda prav zaradi obsežnih knjig, odpor. Knjiga dejansko ustreza namenu, za katerega je nastala - za promocijo Slovenije, za spoznavanje dežele in njene zgodovine (sem že omenila, da je knjigo moč dobiti tako v slovenskem kot v angleškem jeziku?). Knjiga ne spregovori le o zgodovini, pač pa tudi o kulturi, o umetnosti, arhitekturi. Bežno, mimogrede, na kratko, kar pa ima svojo prednost, saj si podatke lažje in hitreje zapomnimo.

Knjiga morda niti ne bi pristala na straneh revije Tretji dan, glede na to, da so ponavadi knjige, ki jih predstavljamo, za bralca veliko bolj zahtevne, če vendarle ne bi v našem, kljub temu da je napisana

v zelo poljudnem stilu, izstopala. Ko jo namreč prelistamo, dobimo občutek, da se je avtorju uspelo izviti iz primeža miselnosti preteklega sistema, ki je vse slovensko zatiral, ki je skušal vcepiti miselnost "hlapčevstva", ki je v Katoliški cerkvi prikazoval najhujšega sovražnika skozi vso zgodovino ter ji hotel vzeti ali vsaj izmaličiti vse tisto, kar je Cerkev naredila dobrega za obstoj slovenskega naroda. Avtor se tudi ne boji za-

pisati, kaj se je dogajalo pri nas po drugi svetovni vojni. Pravzaprav je cela knjiga, kot sem že zapisala, prežeta z nekakšno drugačno držo, kot smo je vajeni pri naših dosedanjih knjigah, ki govorijo o slovenski zgodovini, kjer se dejansko vse vrednoti, doživlja skozi oči ideologije polpreteklosti, ki je v marsičem zmaličila pogled na našo celotno preteklost.

Ob vsem tem je pravzaprav bolj nepomembno, da se je v

knjigo prikradla tudi kakšna napakica v obliki napačno podnaslovljene ali podvojene slike. Vsekakor je vredna, da jo, če želite na hitro osvežiti svoje znanje slovenske zgodovine, primete v roke ter jo v teh zimskih dneh prelistate. Prav tako jo lahko brez sramu podarite komu, ki se z našo zgodovino še spoznava ali o njej morda niti nima pojma.

Helena Jaklitsch